

BIOLOGICAL SCIENCES

УДК 574

СТАН ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Басюк Лілія Олександрівна,
студент
Максименко Юлія Вікторівна,
кандидат біологічних наук, доцент
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Анотація: У статті ми розглянемо вплив військових конфліктів на ситуацію з лісовим господарством на території Житомирського Полісся. Дослідження проводилося в контексті сучасних конфліктів і військових подій, що відбуваються в регіоні. Автори аналізують вплив військових дій на лісові ресурси, екологічну стабільність лісових екосистем та економічну ситуацію в лісозаготівлях та лісовому господарстві.

Проаналізовано вплив війни на лісовий покрив, деревину та біорізноманіття, а також вплив військових операцій на лісову інфраструктуру, включаючи дороги, лісоохоронні споруди та інші ресурси. Дослідження має першочергове значення для розуміння наслідків впливу війни на лісове господарство та природні ресурси в контексті військових дій і може стати основою для подальших досліджень та розробки стратегій збереження та відновлення лісових екосистем за подібних умов.

Ключові слова: біорізноманіття, воєнні конфлікти, екологічна стійкість, лісові ресурси, природно-ресурсний потенціал.

Війна завжди мала серйозні наслідки для довкілля та природних ресурсів. Однією з галузей, що зазнала значних змін під час війни, є лісове господарство. Помічено, що військові конфлікти впливають на руйнування лісових екосистем і призводять до значних втрат у цьому секторі. Однак ситуація з лісовим господарством на Житомирському Поліссі у воєнний час має свої особливості та труднощі.

Житомирське Полісся України відоме своїми багатими лісовими масивами, важливим резервуаром біорізноманіття та джерелом деревини та інших лісових ресурсів. Однак, з початком конфлікту на сході України у 2014 році, лісове господарство регіону також зазнало негативного впливу війни. Ліси є складними, багатофакторними системами. На життєві процеси в лісових рослинних екосистемах, безперечно, впливають ґрунт, вода, світло і тепло, але й сам ліс може створювати власне локальне середовище та впливати на клімат і гідрологічний режим прилеглої території [1, с. 180].

В умовах воєнного стану захист та збереження лісів стає менш пріоритетним завданням. Над проблемою вирубки лісів, спричиненої воєнними пожежами та знищенням заростей, працюють як українські, так і іноземні науковці. Серед них - біолог Єгор Гринник, член української громадської організації "Природоохоронна група". Він вважає, що окрім прямого впливу війни на навколишнє середовище, існують і непрямі наслідки. На його думку, ці непрямі наслідки є більш серйозними [2].

Сьогодні увага багатьох науковців з різних галузей досліджень - екологів, лісівників, біологів, зоологів, орнітологів тощо - прикута до масового знищення флори і фауни та забруднення повітряних і водних ресурсів, яке нещадно здійснюють держави-агресори внаслідок своєї широкомасштабної агресії. Це є особливо тяжким злочином згідно з Кримінальним кодексом України та Римським статутом і призводить до знищення довкілля, що вважається екоцидом.

Лісове господарство у воєнний час стикається з низкою викликів і проблем, які впливають на його функціонування та стійкість. У воєнний час

ліси можуть бути серйозно пошкоджені вибухами, пожежами, вирубкою під тимчасові споруди та незаконними рубками. Управління лісовими ресурсами в такі періоди вимагає ефективних заходів для захисту природи та відновлення лісового покриву [3, с. 72].

Війна може мати серйозний негативний вплив на навколишнє середовище, включаючи забруднення від викидів і вибухів та втрату біорізноманіття. Важливо вжити заходів для мінімізації цих наслідків і відновлення екосистем.

Майже половина лісових пожеж у Житомирській області цього року була спричинена обстрілами з боку російських військ. Одні ліси були знищені, інші заміновані. Поки лісогосподарські підприємства підраховують збитки, Державна екологічна інспекція оцінює шкоду, завдану довкіллю цими пожежами, у десятки мільйонів гривень. Для лісистої Житомирської області, що межує з Білоруссю, війна не вперше випробовує регіон на міцність: у 1986 році, після аварії на Чорнобильській АЕС, значна частина лісу була забруднена радіонуклідами; у 2020 році лісові пожежі на півночі області знищили понад 43 000 гектарів і завдали збитків на суму понад 1 мільярд доларів. Другий рік поспіль війна стала випробуванням для лісів. Російські війська обстрілювали ліси та мінували їхні ділянки, покидаючи Житомирську область. Лісові ресурси є джерелом доходу для Житомирської області (1,1 мільйона гектарів), яка лідирує в Україні за площею лісів [1, с. 183].

У житомирських лісах досі знаходять фрагменти російських ракет, а відвідування лісів у радіусі 20 кілометрів від українсько-білоруського кордону заборонено.

Влада повинна забезпечити управління лісами та запобігти незаконним рубкам і вирубці лісів. Для цього може знадобитися мобілізація служб лісової охорони та запровадження воєнного стану в окремих лісових районах.

Під час війни може бути важко здійснювати лісогосподарську діяльність, таку як заготівля деревини, лісорозведення та розвиток лісового господарства. Ретельне планування та координація цих заходів є важливими для забезпечення

сталого використання ресурсів.

Ліси можуть бути важливим джерелом їжі, палива і матеріалів для місцевого населення, особливо під час війни, коли доступ до інших ресурсів обмежений. Забезпечення доступу цивільного населення до лісових ресурсів є серйозним викликом [2, с. 178].

Однією з головних проблем, з якими стикається лісовий сектор Житомирського Полісся в умовах війни, є незаконні рубки та вирубка лісів. Через надзвичайний стан в країні, який послабив контроль за використанням лісових ресурсів, українські ліси стали об'єктом незаконних рубок. Згідно з дослідженнями, незаконні рубки та нелегальна торгівля деревиною призвели до загибелі значної кількості дерев.

Іншою серйозною загрозою для лісового сектору є пожежі, які влаштовують солдати та нелегальні лісозаготівельники. Збройні конфлікти часто призводять до пожеж, спричинених вибухами та обстрілами, що призводить до значного скорочення лісового покриву та втрати флори і фауни [1].

Війна також ускладнила реалізацію заходів з охорони лісів. Зменшення фінансування, зміна пріоритетів та кадрового складу працівників лісового господарства можуть вплинути на ефективність заходів із захисту та відновлення лісових екосистем. Втім, не все так погано. У деяких випадках війна призвела до змін у веденні лісового господарства. Зусилля місцевої влади та громадських організацій, спрямовані на захист лісів у воєнний час, можуть допомогти зберегти природні ресурси та доходи від лісів для майбутніх поколінь [2, с. 223].

Можлива стратегія управління лісами у воєнний час передбачає співпрацю між органами влади, громадськими організаціями та місцевими громадами з метою захисту лісових ресурсів і запобігання незаконним рубкам та вирубці лісів. Іншим важливим елементом є підвищення обізнаності громадськості про важливість лісів та їхню роль у збереженні природи і сталому розвитку.

Підсумовуючи, можна сказати, що ситуація з лісовим господарством на Житомирському Поліссі під час війни була складною та багатогранною. Хоча військові конфлікти призводять до руйнування лісових екосистем і втрати лісових ресурсів, вони також дають можливість визначити нові стратегії управління лісами та охорони природи. Будь-яка підтримка та зусилля, спрямовані на відновлення лісових екосистем та забезпечення їхньої довгострокової стійкості, важливі не лише для місцевого населення, а й для всього світу, де ліси відіграють важливу роль у підтримці біорізноманіття та глобального клімату [1, с. 180-184].

Таким чином, ведення лісового господарства у воєнний час вимагає значних зусиль для збереження лісових ресурсів, забезпечення екологічної стійкості та задоволення людських потреб. Влада повинна ретельно планувати і координувати дії для забезпечення сталого використання лісових ресурсів і захисту навколишнього середовища.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гулак О. В. Ризики та загрози від лісових пожеж: вітчизняні виміри. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. 2015. Вип. 218. С. 180–184.
2. Заверюха М. М. Правове регулювання використання та охорони лісів в Україні : монографія. Одеса : Юридична література, 2018. 228 с.
3. Чопик О. П. Правові заходи охорони земель лісогосподарського призначення. Юридична Україна. 2011. № 2. С. 70–75.